

ИНТЕРЕСНИ ВРЕМЕНА

АО

**TERRY PRATCHETT
INTERESTING TIMES**

©Terry and Lyn Pratchett 1994

First published by Victor Gollancz Ltd, London

cover illustration copyright © Josh Kirby

DISCWORLD® is a trade mark registered by Terry Pratchett

All rights reserved.

Тази творба е художествено произведение. Описаните имена, персонажи, места и случки са продукт на въображението на автора. Всички изказвания, случки, описания, информация и материали от всякакъв друг вид, съдържащи се в произведението, са само и единствено с цел забавление и не трябва да се разчита на тяхната точност, нито да бъдат правени опити да бъдат възпроизведени, тъй като това може да доведе до наранявания. Всички права запазени. Никаква част от тази книга не може да бъде ползвана или възпроизвеждана без изричното знание и писменото позволение на издателя.

ИНТЕРЕСНИ ВРЕМЕНА

© Архонт – О, 2023

Всички права запазени.

Автор: © Тери Пратчет

Илюстрации: © Джош Кирби

Превод: © Владимир Зарков

Редактор: Весела Петрова

Коректор: Гергана Ботева

Предпечат: Студиото на А

Издател: Архонт – О

Английска, второ издание

ISBN 978-954-422-125-6

ТЕРИ ПРАГЧЕТ

**ИНТЕРЕСНИ
ВРЕМЕНА**

София, 2023

Има едно проклятие.

То гласи:

„Дано живееш в интересни времена!“

Ето тук боговете си играят с живота на хората – на място, което *едновременно* е игрална дъска... и целият свят.

И Провидението винаги печели.

Защо ли винаги печели?... Повечето богове хвърлят зарове, но Провидението играе шах и откриваш твърде късно, че през цялото време е имал две царици на дъската.

Провидението печели. Поне така разправят. Каквото и да се случи, по-късно казват, че било дело на Провидението.*

Боговете са способни да приемат образ по желание, но една от особеностите, която не им е по силите да променят, са техните очи. Трудно е да се твърди, че Провидението изобщо има очи – просто дупки с безкраен мрак, изпъстрен от нещица, дето може да са звезди, ама може и да не са.

Той примигна, усмихна се на другите играчи със самодоволството на хитрец, който ей сега ще обере останалите, и рече:

* Хората все се объркват мъничко, когато говорят за тези неща, особено почнат ли да дърдорят за „чудесата“. Ако някой се спаси от сигурна смърт благодарение на смахнато стечение на обстоятелствата, всички заявяват, че е станало чудо. Разбира се, ако някой загине заради странна поредица от случки (машинното масло разлято *точно тук*, предпазната ограда счупена *точно там*), това *също* трябва да е чудо. Фактът, че чудото е крайно неприятно, не е достатъчно основание да го отрекат.

– Обвинявам Висшия жрец на Зеленото расо, който е в библиотеката и още стиска джъръчната брадва.

С това победи.

И грейна насреща им.

– Никой не понашя нешештните пешалби – изръмжа през едрите си зъби Офлър, Бога крокодил.

– Е, може би днес съм решил да си угодя на прищевките – отвърна Провидението. – Някой сеща ли се за друго забавление?

Боговете вдигнаха рамене.

– Да поиграем на Луди крале, а? – учтиво предложи победителят. – Или на Влюбени, осенени от звездите?

– На тая последната май загубихме правилата – подхвърли Слепия Йо, шефът на боговете.

– Ами на Мореплаватели, захвърлени незнайно къде от бурята?

– В нея винаги печелиш – оплака се Йо.

– На Наводнение и суша? – подсказа Провидението. – Тя поне е лесна.

Върху игралното поле се разстла сянка. Всички вдигнаха глави.

– Аха... – промълви Провидението.

– Да започнем играта – предложи Дамата. Открай време имаше спорове дали новодошла-та изобщо може да бъде определена като богиня. Несъмнено никой с нищо не се облажаваше, ако я почиташе, а и тя се отличаваше с навика да изникне ненадейно там, където най-малко я очакват. Хората, които разчитаха на нея, рядко

оцеляваха. Хрумнеше ли им да изградят храм, в него непременно се забиваше мълния. По-благоразумно беше да жонглираш с наточени бравички върху изопнато въже, отколкото да произнесеш името ѝ. Затова нека само я наречем Сервитьорката в кръчмата „Последен шанс“.

Обикновено я споменаваха като Дамата, а очите ѝ бяха зелени, но не като човешките – изпълваше ги равномерно изумрудено сияние. Според мълвата това ѝ беше любимият цвят.

– Аха – пак промърмори Провидението. – И каква ли игра си намислила?

Тя седна срещу него. Останалите се споглеждаха. Май се мътеше нещо интересно. Тези двамата бяха прастари врагове.

– Какво ще кажеш за... – Дамата сякаш се подвоуми – ... Могъщи империи?

– А, тая я мразя! – Офлър наруши внезапно настъпилата тишина. – Накрая вшишки умират.

– Да – потвърди Провидението, – доколкото ми е известно, все така става – кимна на Дамата и с глас, който издават печените комарджии, питащи: „Каре аса ли бие всичко?“, се осведоми: – Гибел на могъщи родове? Съдби на народи, висящи на косъм?

– Непременно – потвърди тя.

– О, бива! – Провидението махна с ръка над игралната дъска. Появи се светът на Диска. – И къде ще играем?

– На Уравновесяващия континент – реши Дамата. Където пет благородни рода се борят за надмощие вече цели столетия.

– Сериозно? – учуди се Йо. – И що за родове са те?

Поначало той рядко се занимаваше с отделните човеци. Грижеше се за светкавиците и гръмотевиците, затова от неговата гледна точка единственото предназначение на човечеството беше да се мокри и от време на време да се овъглява.

– Хонг, Сунг, Танг, Максуйни и Фанг.

– Тия ли били? – изсумтя Йо. – Не знаех, че са благородници.

– Няма спор, щом са свръхбогати и са обrekli досега милиони хора на мъчения и гибел, защото така им е било изгодно или пък за да задоволят гордостта си.

Боговете закимаха сериозно. Такова поведение определено отличаваше благородниците. Самите те не биха се поколебали да постъпят по съвсем същия начин.

– Ама жащо и Макшуини? – недоумяваше Офлър.

– О, много древен и издигнат род – увери го Провидението.

– Тъй жначи...

– И всичките си оспорват властта над Империята – добави Провидението. – Чудесно. Кой си избираш?

Дамата огледа прострелата се пред тях история в действие.

– Хонг са най-могъщи. И докато си приказваме, продължават да превземат градове. Изглежда, че Провидението е благосклонно към тях.

– Ясно, ти ще си избереш по-слабичък род.

Провидението отново махна с ръка. Появиха се пионките и започнаха да се движат по игралното поле, сякаш бяха одушевени. Разбира се, точно така си беше.

– Само че – побърза да каже той – няма да използваме зарове. Не ти вярвам. Както ги подмяташ, не виждам къде падат и колко точки показват. Ще играем с остра стомана, тактика, политика и война.

Дамата кимна.

Провидението се взря в противничката си.

– Очаквам твоя ход.

– Вече го направих – усмихна му се тя.

Той сведе поглед.

– Не виждам твоите пионки.

– Още не са се появили на дъската.

Дамата разтвори ръка.

На дланта ѝ имаше нещо в черно и жълто. Тя го подухна и то разтвори крилцата си.

Пеперуда.

Провидението винаги печели...

Е, поне когато другите се придържат към правилата на играта.

Според учението на философа Ли Тин Уи-дъл хаосът се намира в най-голямо изобилие там, където някой се стреми да въведе ред. И хаосът винаги надмогва реда, защото е по-способен организатор.

Това е пеперудата на бурите.

Вижте крилцата, малко по-назъбени по краищата, отколкото е присъщо на пърхащите буболечки. Истината е, че благодарение на фракталния характер на Вселената тези неравни краища са безкрайни – досущ като очертанията на разяден от вълните бряг, ако бъдат разгледани на микроскопично равнище. Е, поне са толкова близо до неизмеримостта, че до безкрайността остава един хвърлей камък.

И щом краищата са безкрайно дълги, следва логичният извод, че самите крилца са безкрайно големи.

Дори да *изглеждат* със съвсем нормални размери за една пеперуда, това само означава, че хората определено предпочитат здравомислието пред неумолимата логика.

Квантово-климатичната пеперуда (*Papilio tempestaе*) е мътножълта, макар и налудничавите шарки по крилцата ѝ да заслужават сериозно внимание. Най-забележителната ѝ черта обаче е способността да твори климат.

Предполага се, че свойството е възникнало в борбата за оцеляване – дори и прегладняла птица би се озорила много да погълне гадно микроторнадо с диаметър шест пръста. После вероятно се е превърнало във вторичен полов белег, също като пъстрите пера на птиците. Я ме вижте само, сякаш се перчи мъжкарят, докато се мотае нехайно под плътния саван на

тропическата джунгла. Може да съм противно жълт, ама след две седмици на хиляда мили оттук ще има заглавия „Неочаквани бури пораждат хаос по пътищата“.

Това е пеперудата на бурите.

Тя размахва крилца...

А това е светът на Диска, който пътешества в пространството върху гърба на гигантска костенурка.

Повечето светове също го правят в един или друг период от своята история, ако се съди по представите на обитателите им. Изглежда, човешкият мозък е програмиран предварително да стигне до подобни космологични прозрения.

В степите и саваните, в мъгливите джунгли и безмълвните червеникави пустини, в блатата и тръстиките мочурища – всъщност навсякъде – щом нещо скочи с „пльок“ от полупотъналия дънер, когато го доближите, незабавно се разиграват вариации на следната сцена. Един от най-значимите повратни моменти в ранното развитие на племенната митология...

– Видиш ли го туй?

– Койо?

– Дето направи „пльок“.

– Да, бе! И к’во?

– Ами щукна ми... щукна ми, значи, че светът е на гърба на някоя ей такваз твар.

Миг изпълнена с напрежение тишина, докато бъде осмислена астрофизическата хипотеза, а после...

– К'во, целият свят ли, бе?

– Ами да. Сигур е възголемичка оная твар, дето го носи.

– Ъхъ, т'й ще да е.

– Ама... Страхотно голяма, да знайш.

– Да ти кажа, сещам се аз за к'во хортуваш.

– И си е редно да е т'й, а?

– Редно си е, я! Само дето...

– К'во?

– Дано и оная, голямата твар, не вземе да направи „пльок“.

Да не забравяме обаче, че сега говорим за Диска, който е носен не само от една костенурка, ами и от четири слона, върху които се върти огромното мудро колело на света.*

А *ей там* е Кръглото море, горе-долу по средата между Центъра и Р'ба. Около него са разположени онези страни, които според Историята са целият цивилизован свят, т.е. светът, позволяващ си да харчи пари за издръжка на историческите: Ефеб, Тсорт, Омния, Клач и разпъзелият се нашироко град държава Анкх-Морпорк.

Тази история започва на друго място, където един мъж се излежава върху сал в синя лагу-

* Някои хора се чудят как е възможно да има такъв механизъм, защото нито един земен слон не би издръжал дълго подобен товар, без да му се претрие гърбът. Въпросът не е по-основателен от други – защо оста на планетата не скърца или пък какъв е звукът на жълтото.

на под ясно небе. Опрял е брадичка на скръстените си ръце. И е щастлив – в неговия случай толкова рядко състояние, че май в досегашния му живот просто липсва прецедент. Подсвирква си тихичко приятна мелодия и си цамбурка краката в кристално чистата вода.

Розови стъпала с десет пръстчета, шаващи палаво.

От гледната точка на акулата, плъзнала се крадешком над горния ръб на кораловия риф, те имат вида на закуска, обяд и вечеря, поднесени наведнъж.

Както винаги, всичко опираше до спазването на протокола. И на дискретността. И на правилата на етикета. Естествено, опираше и до алкохола. Или до илюзията за алкохол.

Като върховен управник на Анкх-Морпорк лорд Ветинари би могъл поне на теория да повика при себе си архиканцлера на Невидимия университет и дори да го екзекутира, ако не се подчини на заповедта.

От друга страна пък, Муструм Ридкъли, който оглавяваше цялата магьосническа колегия, бе пояснил веднъж учтиво, но непоколебимо, че не би се затруднил да превърне лорд Ветинари в малко земноводно, а после би започнал да играе някой от по-буйните танци из същата стая.

Алкохолът чудесно запълаваше тази дипломатическа пропаст помежду им. Понякога